

СЕКЦІЯ «УКРАЇНОЗНАВЧИЙ ВИМІР У СУЧАСНІЙ НАУЦІ»

УДК378:[37.091.3:004]:811.161.2

Нові технології навчання під час вивчення української мови за професійним спрямуванням

Шарата Наталія,

д-р пед. наук, професор,
професор кафедри українознавства та суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет

Кравченко Тетяна,

канд. філол. наук, доцент,
доцент кафедри українознавства та суспільних наук,
Миколаївський національний аграрний університет

***Анотація.** У тезах розглянуто особливості та перспективи впровадження нових технологій навчання у процесі викладання української мови за професійним спрямуванням у закладах вищої освіти. Проаналізовано сучасні підходи до визначення поняття *blended learning*, окреслено його переваги та дидактичний потенціал. Обґрунтовано ефективність використання моделей змішаного навчання для формування фахових комунікативних компетентностей здобувачів освіти.*

***Ключові слова:** змішане навчання, українська мова за професійним спрямуванням, цифрові технології, комунікативна компетентність, вища освіта.*

Сучасний етап розвитку вищої освіти пов'язаний з активним упровадженням інформаційно-комунікаційних технологій, що істотно трансформують освітній процес. Використання цифрових інструментів відкриває нові можливості для реалізації принципів індивідуалізації та диференціації навчання, сприяє розвитку пізнавальної активності здобувачів освіти, їхньої творчості та автономності, а також забезпечує поступовий перехід від навчання до самоосвіти.

Особливої актуальності проблема цифровізації освіти набула в умовах глобальних викликів, зокрема пандемії COVID-19 та повномасштабного вторгнення, що зумовили необхідність швидкого переходу до дистанційних та змішаних форматів навчання [10]. Оскільки система вищої освіти в Україні потребує нових підходів із використанням інноваційних прийомів, новітніх форм, різноманітних методів і засобів навчання, то ці питання неодноразово порушувала й ми у своєму науковому доробку як в Україні, так і за її межами [4; 12]. У цьому контексті нові технології навчання – це один із найбільш перспективних напрямів модернізації освітнього процесу, що поєднує традиційні та інноваційні підходи до організації навчальної діяльності.

У науковій літературі відсутнє єдине трактування поняття «змішане навчання», проте більшість дослідників (К. Бугайчук, В. Кухаренко, О. Даниско, Л. Семеновська та ін.) розглядають його як цілеспрямований процес формування знань, умінь і навичок за умов інтеграції аудиторної та позааудиторної діяльності на основі поєднання традиційного, електронного, дистанційного та мобільного навчання [1; 2; 3; 5]. Важливою ознакою такого підходу є можливість здобувача освіти частково контролювати власну навчальну діяльність. Сучасні зарубіжні дослідження акцентують увагу на гнучкості, персоналізації та цифровій компетентності як ключових характеристиках blended learning [7; 8].

Нові технології навчання як освітня концепція передбачає гармонійне поєднання очного навчання під керівництвом викладача та самостійної онлайн-роботи здобувачів освіти. При цьому роль науково-педагогічного працівника зазнає суттєвих змін: він виступає не лише джерелом знань, а й фасилітатором, консультантом, організатором освітнього середовища [11]. Водночас електронне навчання забезпечує ширші можливості для індивідуальної роботи зі студентами, що є особливо важливим в умовах масовості вищої освіти.

Ефективність такого навчання значною мірою залежить від грамотного проектування навчального курсу: визначення змісту, який доцільно опрацьовувати в аудиторії, та матеріалу для самостійного вивчення; добору форм і методів роботи; організації індивідуальної та групової діяльності здобувачів освіти.

Практика впровадження нових технологій навчання під час викладання курсу «Українська мова (за професійним спрямуванням)» у закладах вищої освіти підтверджує його ефективність. У ХХІ столітті мовна підготовка майбутніх фахівців набуває особливого значення, оскільки професійна комунікація є невід'ємною складовою їхньої діяльності. Опанування української мови як мови професійного спілкування сприяє формуванню не лише мовної, а й загальнокультурної та професійної компетентності.

Нові технології навчання передбачають інтеграцію різних освітніх форматів: аудиторного, дистанційного, електронного та мобільного навчання [2; 5]. Вони сприяють формуванню професійної мовної компетентності, розвитку навичок ділового спілкування, засвоєнню фахової термінології та підвищенню мотивації до навчання. При цьому студент отримує можливість частково контролювати власний освітній процес – обирати темп, час і траєкторію навчання [9].

Для здобувачів вищої освіти аграрних закладів важливо не лише здобути фахові знання, а й оволодіти навичками ефективної комунікації. Мова виступає інструментом професійної діяльності, що забезпечує успішне виконання виробничих і ділових завдань. Високий рівень мовної культури підвищує конкурентоспроможність фахівця, сприяє його професійному зростанню та соціальній адаптації.

З огляду на специфіку мовного середовища окремих регіонів України, важливим завданням викладання української мови є подолання мовної індіферентності та формування стійкої мотивації до її вивчення. У цьому

контексті нові технології навчання відкривають додаткові можливості для активізації навчальної діяльності студентів, зокрема через використання інтерактивних ресурсів, онлайн-платформ і цифрових інструментів.

У процесі викладання курсу доцільно застосовувати різні моделі змішаного навчання, зокрема «Rotation» та «Flex», які забезпечують гнучке поєднання різних форм навчальної діяльності [6]. Це сприяє кращому засвоєнню як мовного матеріалу, так і професійної термінології, розвитку навичок фахового мовлення та комунікативної компетентності.

Отже, змішане навчання є ефективним інструментом модернізації викладання української мови за професійним спрямуванням. Воно забезпечує інтеграцію традиційних і цифрових технологій, сприяє розвитку комунікативної компетентності та формуванню конкурентоспроможного фахівця. Перспективи подальших досліджень пов'язані з удосконаленням методик використання цифрових платформ і розширенням можливостей персоналізованого навчання [8; 10].

Список використаних джерел:

1. Бугайчук К. Л. Змішане навчання: теоретичний аналіз та стратегії впровадження в освітній процес закладів вищої освіти. Інформаційні технології і засоби навчання. 2016. Т. 54, № 4. С. 1–18.
2. Большаніна С. Б., Диченко Т. В., Чайченко Н. Н. Застосування платформи МІХ для організації змішаного навчання здобувачів інженерних спеціальностей. Інформаційні технології і засоби навчання. 2020. Т. 75, № 1. С. 138–152.
3. Даниско О. В., Семеновська Л. А. Генеза та сучасний зміст поняття змішаного навчання у зарубіжній педагогічній теорії і практиці. Інформаційні технології і засоби навчання. 2018. Т. 65, № 3. С. 1–11.
4. Кравченко Т. П. Інтеграція занять української мови за професійним спрямуванням з економічними галузевими дисциплінами // *Продовольча безпека України в умовах війни і післявоєнного відновлення: глобальні та національні виміри*. Миколаїв : МНАУ, 2023. С. 377–383. URL: <https://dspace.mnau.edu.ua/jspui/handle/123456789/14795>
5. Кухаренко В. М., Березенська С. М., Бугайчук К. Л. та ін. Теорія та практика змішаного навчання : монографія. Харків : НТУ «ХПІ», 2016. 284 с.
6. Horn M. B., Staker H. Blended: Using Disruptive Innovation to Improve Schools. San Francisco : Jossey-Bass, 2015. 304 p.
7. Graham C. R. Current research in blended learning. In: Handbook of Distance Education. 3rd ed. New York : Routledge, 2022. P. 173–188.
8. Boelens R., De Wever B., Voet M. Four key challenges to the design of blended learning: A systematic literature review. Educational Research Review. 2021. Vol. 22. P. 1–18.
9. Hrastinski S. What do we mean by blended learning? TechTrends. 2019. Vol. 63. P. 564–569.
10. OECD. Digital Education Outlook 2023: Towards an Effective Digital Education Ecosystem. Paris : OECD Publishing, 2023. 180 p.

11. Redecker C. European Framework for the Digital Competence of Educators (DigCompEdu). Luxembourg : Publications Office of the European Union, 2022. 95 p.

12. Sharata N. H., Berezovska T. V., Kravchenko T. P. Efficiency of the method of student thematic online debates in the development of professional competences in future specialists // *WSEAS Transactions on Environment and Development*. 2022. Vol. 18. P. 191–203. URL: <https://wseas.com/journals/articles.php?id=1460>

Abstract. *The theses examine the features and prospects of implementing innovative learning technologies in the process of teaching Ukrainian for professional purposes in higher education institutions. Contemporary approaches to defining the concept of blended learning are analyzed, and its advantages and didactic potential are outlined. The effectiveness of applying blended learning models for the development of students' professional communicative competencies is substantiated.*

Keywords: *blended learning, Ukrainian for professional purposes, digital technologies, communicative competence, higher education.*